

יום ה', עשרה בטבת תשע"ב (5 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ואלה ימי השבוע ש-(י)היה...

אתמול, ט' בטבת, בשנת תרנ"ה [1895] - **משפט דרייפוס**: דרגותיו של **אלפרד דרייפוס** נשללו ממנו, והוא הוגלה למאסר עולם באי השדים.
[לסרטון על הפרשה, לחצו כאן]

היום, י' בטבת – תענית עשרה בטבת ויום הקדיש הכללי לזכר נספי השואה.

שבוע ימים בלבד – ולפעמים אף פחות מזה, מפריד בין חג החנוכה - "הג האורים" – לבין האפלה והחושך של עשרה בטבת. הצום היום מציין את תחילת המצור על ירושלים בזמן בית ראשון, כשנתיים וחצי לפני החורבן. היום נקבע גם ע"י הרבנות הראשית לישראל כיום הקדיש הכללי לזכר חללי השואה במלה"ע ה-II, שלא נודע היום בו הושמדו בתופת הנאצי.

שיעבוד מצרים קודם לגאולה. תענית אסתר קודמת לחג פורים. יום הזכרון קודם ליום העצמאות. וכן, 12 שנים נכלא יוסף בבור המאסר עד שיצא לאור העולם ולגדלותו. כך אנו רגילים. אלא שתולדות ישראל הן מסכת של ערבוב אור וחושך, חושך ואור, וכאשר אנחנו רואים את האירועים, נראים הם לעינינו – "זוהי דרך הטבע". אך חז"ל מלמדים אותנו שלא כן הדברים: כפי שאנחנו אומרים בתפילת ערבית: "ברוך אתה ה' ... אשר בְּדָבָרוּ מעריב ערבים, ... ובתבונה משנה עתים, ומחליף את הזמנים [ואנחנו חשבנו שזה תפקידו של משרד הפנים!] ... בורא יום ולילה, גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור..." חודש טבת הוא חודש של עירבוביה – יותר חושך מאור, אבל שניהם פועלים על-פי הציווי העליון. לנו קשה לפעמים להבחין בין השניים – וגם אין אנו מבינים שחושך אינו "רק" העדר אור, אלא בריאה בפני עצמה: "...יוצר אור ובורא חושך..." [מברכות קריאת שמע של שחרית].

מחר, י"א בטבת, בשנת ה'תש"ב [1941] - הקראת הכרוז של אבא קובנר "אל נלך כצאן לטבח!" הקורא לנוער היהודי להתארגן למאבק חמוש בנאצים.

לביטוי "כצאן לטבח" מקום מרכזי בזיכרון השואה בישראל. בראשית ימי מדינת ישראל נתפסו בה רבים מקורבנות השואה ככאלה שהלכו כצאן לטבח, והדגש הושם על זכרם של מורדי הגטאות והלוחמים הפרטיזנים שהלכו בדרך ההתנגדות. כמודל לדרך ההתנגדות שימש כרוז ביידיש שכתב אבא קובנר ב-31 בדצמבר 1941 לתושבי גטו וילנה, ובתרגומו לעברית, שנעשה בידי קובנר, הופיעה הקריאה "אל נלך כצאן לטבח!". ש"י עגנון, בסיפורו "הסימן", שבו הוא מקונן

"לו עמי שמע לי ישראל בְּדַרְכֵי יְהוָה. כְּמַעַט אוֹיְבֵיהֶם אֲכַנֶּיֶע וְעַל צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי."

מתוך פרק התהלים [פ"א 14-15] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום חמישי בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 16 ³⁰	(י-ם): 16 ¹⁴	(ת"א): 16 ²⁹	(חיפה): 16 ¹⁷
צאת השבת	(ב"ש): 17 ²⁹	(י-ם): 17 ²⁹	(ת"א): 17 ³¹	(חיפה): 17 ²⁸

יום נעים ושבת שלום ומבורך!

פרשת השבוע: "ויחי" [חזק] [בראשית מ"ז 28 – נ' 26]

הדף מוקדש לפדיון נפשם של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה של יעקב זאב בן נחמה ויעל בת אסתר בתוך שאר חולי ישראל

יום ה', עשרה בטבת תשע"ב (5 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

על חורבן עיר הולדתו בשואה, הציג הבחנה בין יהודי ארץ ישראל ליהודי הגולה: "יפה ישיבת ארץ ישראל משיבת חוצה לארץ, שארץ ישראל נתנה בנו כח לעמוד על נפשנו, לא כבחוצה לארץ שהלכנו לקראת צר כצאן לטבחה".

... בפתח דבר לספרו "מגיא ההריגה לשער הגיא" כותב בני וירצברג:

בעיקר ריחפה לפני עיני כל הזמן הנוסחה, המזעזעת אותי כל אימת שאשמענה, על אודות הליכתנו 'כצאן לטבח יובל' – נוסחת סלף המוכיחה מדי-פעם מחדש כי הבריות מתעלמים לחלוטין מן ההשמדה הנפשית שקדמה במחשבה תחילה ובתכנון שיטתי להשמדה הפיזית ואפשרה אותה.

... ראש הממשלה יצחק רבין התייחס לכך בנאומו הרשמי, ביום השואה האחרון בחייו ("אט אט הם אינם כבר בינינו, אט אט הולכים הם ונעלמים"). בדבריו, כנציג היישוב הארצישראלי מיד לאחר השואה, ביקש ראש הממשלה מחילה, הן מניצולי השואה המעטים שנותרו בחיים, והן מהמתים בשואה, שבשנים הראשונות לאחר השואה לא הובנו כראוי ואף זלזלו בהם, ואשר "רק בשנים האחרונות למדנו את גודל תעוזת נפשם, אשר למדנו כעת לכבד".

[מקור]

שבת קודש, י"ב בטבת, לפני 4 שנים בשנת תשס"ח [2007] - נפטר [סעדיה מרציאנו](#), מראשי [הפנתרים השחורים](#) ו[חבר הכנסת](#).

מרציאנו, יליד מרוקו, היה השישי ב-11 ילדים שגדלו בדירה קטנה בשכונת מוסררה בירושלים. ב-1971 חבר לצ'רלי ביטון, ראובן אברג'יל, אלי אביכזר ואחרים, והקים את תנועת הפנתרים השחורים. בהפגנות נעצר כמה פעמים ובחקירותיו הוכה נמרצות בידי השוטרים. עו"ד אבי ברדוגו, איש הפנתרים, סיפר בראיון טלפוני ש"מרציאנו היה הפנים של הפנתרים, הוא היה הפרצוף של המחאה. הוא היה גבר יפה תואר, אצילי, הגיבור מהרי האטלס. וביום שהמשרה לקחה וניפחה את הפנים שלו במכות במגרש הרוסים, זה גרם זעזוע בציבור. זו היתה הנקודה שבה התחילו לשאול למה הלכו עלינו כל כך חזק".

שנים אחר כך, לפני השבעתו כח"כ, אמר בראיון ל"הארץ", שבגלל פעילות הפנתרים "אנשים למדו לא להתבייש על זה שהם מרוקנים". הוא נכנס כחבר בסיעת של"י, ואחר כך הקים סיעת יחיד. בהמשך, הצטרף למפלגת העבודה, אבל לא הצליח לחזור לכנסת. בשנים האחרונות סייע בהקמת כפר הגמילה מסמים "זוהרים", וחבר לפרויקטים חברתיים. הפרויקט האחרון, בשיתוף מפלגת הגמלאים, היה חלוקת תנורים ושמיות לקשישים. באותן שנים ממש ספג בזו אחר זו מהלומות אישיות: תחילה במצבו הבריאותי ובהמשך כאשר בנו היחיד, אלי, נאסר בארה"ב על סחר בסמים.

"לו עמי שמע לי ישראל בדרך יהלכו. כמעט אויביהם אכניע ועל צריהם אשיב יָדִי."

מתוך פרק התהלים [פ"א 14-15] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום חמישי בשבת

כניסת השבת (ב"ש): 16³⁰ (י-ם): 16¹⁴ (ת"א): 16²⁹ (חיפה): 16¹⁷

צאת השבת (ב"ש): 17²⁹ (י-ם): 17²⁹ (ת"א): 17³¹ (חיפה): 17²⁸

יום נעים ושבת שלום ומבורך!

פרשת השבוע: "ויחי" [חזק] [בראשית מ"ז 28 - נ' 26]

הדף מוקדש לפדיון נפשם של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה של יעקב זאב בן נחמה ויעל בת אסתר בתוך שאר חולי ישראל

יום ה', עשרה בטבת תשע"ב (5 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

... [בהלווייתו] אמר [צ'רלי] ביטון כי התרומה של מרציאנו חשובה "דווקא בימים האלה, כשיפי נפש קוראים תיגר על עצם הציונות". הוא פנה למנוח ואמר: "האמונה שלך בחלום הציוני היא שהתוותה את הדרך שלך, את הרצון בצדק חברתי. אתה לא היית מהמתיאשים, מיפי הנפש", ועם זאת "לימדת אותנו לחשוב שלא הכל בסדר בארץ הזאת".

[מקור]

יום ראשון, י"ג בטבת בשנת תרצ"ז [1936] - נערך הקונצרט הראשון של התזמורת הפילהרמונית ה(ארץ-)ישראלית בתל-אביב, בניצוח ארטורו טוסקניני ועם הסולן ברוניםלב הוברמן (מייסד התזמורת).

[תאריך מרכז ההסברה]

הוברמן, כנר ומוסיקאי יהודי דגול, חזה את השואה המתקרבת והצליח לשכנע כ- 75 מוסיקאים יהודים, שניגנו בתזמורות ידועות באירופה, לעלות לארץ-ישראל וכאן, על חולות העיר תל-אביב, ליצור את מה שהוא קרא "התגשמות התרבות הציונית בארץ האבות". טוסקניני, שהוזמן כאמור להיות המנצח בקונצרט זה הראשון, זנח למספר שבועות את תזמורת ה-אן' בי' ס' המהוללת שלו כדי "להעניק טיפול אבהי לרך הנולד". המאסטרו הדגול, שברח קודם לכן ממולדתו איטליה בגלל עליית הפאשיזם, אמר "אני עושה זאת למען האנושות". העשור הראשון לתזמורת הצטיין בעבודה אינטנסיבית לגיבושה המוסיקאלי של התזמורת, אשר נגניה המעולים הביאו עימם סיגנונות שונים. השפות ששלטו בתזמורת היו גרמנית, פולנית, הונגרית, רוסית וקצת עברית. בשנים 1940-1943 נסיונותיה של התזמורת להשתלב במרחב המזרח-תיכוני הביאו לסיוריה במצרים, בניצוחם של טוסקניני ומולינרי; בתקופת מלה"ע ה-II הופיעו בפני חיילי בנות הברית וניגנה במדבר המערבי בפני חיילי הבריגאדה היהודית בניצוחו של הנגן הראשי דאז, יוסף קמינסקי.

[מקור]

יום שני, י"ד בטבת בשנת ד'תתקי"ט [1159] - רבי **אברהם אבן עזרא** מקבל בחלומו בחצות ליל שבת את "איגרת השבת".

"ויהי בשנת ארבעת אלפים ותשע מאות ותשע עשרה שנה בחצי הלילה בליל השבת בארבעה עשר לחדש טבת ואני אברהם ספרדי אבן עזרא הייתי בעיר אחת מערי האי הנקרא קצה הארץ, שהוא בגבול השביעי מגבולות הארץ הנושבת, ואני הייתי ישן ושנתי ערבה לי, ואראה בחלום והנה עומד לנגדי כמראה גבר ובידו אגרת חתומה, ויען ויאמר אלי קח זאת האגרת ששלחה אליך השבת..."

נושא אגרת השבת הוא זמן כניסת השבת - בה הסביר מדוע היום היהודי מתחיל בערב:

אני שבת, עטרת דת יקרים

רביעית בעשרת הדברים

ובין השם ובין בניו אני אות

"לו עמי שמע לי ישראל בדרך יהלכו. כמעט אויביהם אכניע ועל צריהם אשיב ידי".

מתוך פרק התהלים [פ"א 14-15] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום חמישי בשבת

כניסת השבת (ב"ש): 16³⁰ (י-ם): 16¹⁴ (ת"א): 16²⁹ (חיפה): 16¹⁷

צאת השבת (ב"ש): 17²⁹ (י-ם): 17²⁹ (ת"א): 17³¹ (חיפה): 17²⁸

יום נעים ושבת שלום ומבורך!

פרשת השבוע: "ויחי" [חזק] [בראשית מ"ז 28 - נ' 26]

הדף מוקדש לפדיון נפשם של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה של יעקב זאב בן נחמה ויעל בת אסתר בתוך שאר חולי ישראל

יום ה', עשרה בטבת תשע"ב (5 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ברית עולם לכל דורים ודורים
ובי כל מעשיו כלה אלקים
וכן כתוב בראשית הספרים
ולא ירד ביום שבת אזי מן
למען אהיה מופת לדורים
אני ענג לחיים על אדמה
ומרגוע לעם שכני קברים
אני חדות זכרים גם נקבות
וששים בי זקנים גם נערים
ולא יתאבלו בי האבלים
ובי לא יספדו על מות ישרים
והשקט ימצאו עבד ואמה
והגרים אשר הם בשערים
ינוחון כל בהמות הם ביד איש
כסוסים כחמורים כשורים
וכל משכיל ביינו הוא מקדש
וגם מבדיל חשובים כנזירים
בכל יום ימצאו שערי תבונה
ביומי נפתחו מאה שערים
מכבד מעשות דרך, וכן מן
מצא חפץ ודבר כל דברים
שמרתיך בכל ימים, למען
שמרתי מאד מימי נעורים
בזקנתך שגגה נמצאה בך
אשר באו אלי ביתך ספרים
ושם כתוב לחלל ליל שביעי
ואיך תחשה ולא תדור נדרים
לחבר אגרות דרך אמונה
ותשלחם אלי כל העברים.

[מקור]

יום שלישי, ט"ו בטבת בשנת שצ"ד (1634-5394), הכריזה ממשלת הולנד שהיא מעניקה חופש דת לתושביה היהודיים בברזיל.

גילוי ברזיל בא, לאחר תום תקופת היהודים בפורטוגל לאחר תקופה זוהרת של 400 שנה. ב-1497 הוציא המלך דון מנואל (שנישא לבתם של פרננדו ואיזבל), צו המורה להטביל בכפייה כל יהודי לנצרות וכל יהודי פורטוגל הפכו "נוצרים חדשים" (novo cristo) שלפי אחד האומדנים היוו שלישי מהאוכלוסייה. "הנוצרים החדשים", אלו שבהיסטוריוגרפיה היהודית מעדיפים לכנות "אנוסים", בחרו בשמות מזהים - שמות ציפורים ופרחים. רבים מהם התרכזו במדירה.

"לו עמי שמע לי ישראל בדרך יהלכו. כמעט אויביהם אכניע ועל צריהם אשיב ידי."

מתוך פרק התהלים [פ"א 15-14] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום חמישי בשבת

כניסת השבת (ב"ש): 16³⁰ (י-ם): 16¹⁴ (ת"א): 16²⁹ (חיפה): 16¹⁷

צאת השבת (ב"ש): 17²⁹ (י-ם): 17²⁹ (ת"א): 17³¹ (חיפה): 17²⁸

יום נעים ושבת שלום ומבורך!

פרשת השבוע: "ויחי" [חזק] [בראשית מ"ז 28 - נ" 26]

הדף מוקדש לפדיון נפשם של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה של יעקב זאב בן נחמה ויעל בת אסתר בתוך שאר חולי ישראל

יום ה', עשרה בטבת תשע"ב (5 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

אומרים שיהודים בברזיל היו מאז גילוייה ב-1500 על ידי ספן פורטוגלי – פדרו אלבארס קאבראל. מסורת מקומית גורסת שהיו בקרבם מומרים רבים, אם כי אין לכך כול הוכחה. מהלכת אגדה, שאחד ממגליה וחלוציה של ברזיל ג'ואן רמליו, שהגיע לסנטוס במאה השש-עשרה, כראש של משלחת פורטוגלית אשר חיפשה טריטוריה, לא היה אלא אחד מאנוסי פורטוגל. ודור' משה כהן מסן-פאולו, שחיבר ספר חשוב בשם "תולדות ברזיל ויהודיה", נותן סימן לדבר – הלוא היא חתימתו במגן דוד שמצאווה במוזיאון לעתיקות. איך שיהיה, אין ספק בדבר שעד היום הזה ניתן למצוא ניסיונות של מסורת מומרים בברזיל. כך מצביעים על שמות משפחה, כגון "דה קסטרו", תוך רמז על הייחוס היהודי.

ליהודים היה חלק עקיף ב"גילוי" ברזיל על ידי האירופים. גילויים ושיפורים טכנולוגיים רבים שנעשו על ידי יהודים מומחים בתחומים של טכנולוגיות שיט ואסטרונומיה (כמו הרלב"ג – הרב לוי בן גרשום, שפיתח כ-200 שנים קודם מכשירי תצפית אסטרונומיים ואברהם זכות ששיפר את האצטרולב) הם שאפשרו לפורטוגלי פדרו אלברש קברל לגלות את ברזיל בשנת 1500. בנוסף, באותה תקופה יהודים שימשו כמתורגמנים ויועצים במסעות לגילוי יבשות חדשות... [המשך המאמר]

יום רביעי, ט"ז בטבת בשנת תש"ל [יום חג בדצמבר 1969], חמש ספינות טילים של חיל הים הישראלי, הידועות כ**ספינות שרבורג**, חומקות מנמל שרבורג שבצרפת למימי תעלת למאנש בדרכם לישראל, במבצע "נועה".

על פי הסכם משנת 1965, ייצרה צרפת במספנות אמיו, תמורת תשלום, 12 ספינות טילים חדישות לפי תכנון גרמני של מספנות אחים לורסן עבור חיל הים הישראלי במספנה בשרבורג. הפרויקט נקרא בשם "שלכת". בראש הצוות הטכני עמד המהנדס סא"ל חיים שחל ובראש הצוות הימאי והלוגיסטי עמד אל"מ ביני תלם. בעקבות מלחמת ששת הימים בשנת 1967 הטיל נשיא צרפת, שארל דה גול, באישור ממשלת צרפת, אמברגו כללי על יצוא נשק לישראל. משלחות חיל הים שהו בעיר שרבורג 4 שנים, במהלכן בנו את הספינות בסיוע טכני וכספי של הגרמנים. באיסורו, ביטל למעשה הנשיא דה-גול רק את רישיון הייצוא למדינת ישראל אבל בדבר רישיון העבודה חשש להתערב. על רקע המהומות שהיו באותה שנה [1968] בגלל בעיות כלכליות, 2000 עובדי מספנה בטלים היו יכולים רק ללבות את אש המרד שהתחיל בפריז, והתפשט לכל רחבי צרפת. בצרפת הוזמנה רק בניית כלי השייט ולא הורכב עליהן נשק. למרות שהספינות היו ללא נשק, היו המפרט והמאפיינים שלהם כשל ספינה צבאית והספק המנוע ליחידת משקל היה גבוה לאין שיעור מזה של אונייה אזרחית. טרם החלת האמברגו יצאו חמש ספינות לישראל לפי כללי הפרוטוקול, כל אחת בתורה, כאשר הושלמו ניסויי הים שלה וללא חימוש. שתי ספינות אחרונות עזבו את שרבורג ללא כללי הפרוטוקול על פי פקודה ישירה מחיפה.

"לו עמי שמע לי ישראל בדרך יהלכו. כמעט אויביהם אכניע ועל צריהם אשיב ידי".

מתוך פרק התהלים [פ"א 14-15] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום חמישי בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 16 ³⁰	(י-ם): 16 ¹⁴	(ת"א): 16 ²⁹	(חיפה): 16 ¹⁷
צאת השבת	(ב"ש): 17 ²⁹	(י-ם): 17 ²⁹	(ת"א): 17 ³¹	(חיפה): 17 ²⁸

יום נעים ושבת שלום ומבורך!

פרשת השבוע: "ויחי" [חזק] [בראשית מ"ז 28 – נ' 26]

הדף מוקדש לפדיון נפשם של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה של יעקב זאב בן נחמה ויעל בת אסתר בתוך שאר חולי ישראל

יום ה', עשרה בטבת תשע"ב (5 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

פליקס אמיו, בעל המספנה, הודיע למשלחת משרד הביטחון כי אם יופסק חוזה ההתקשרות עמו המספנות יפשוטו רגל שכן מתמורת הבניה שולמו למספנות רק 30%, והשאר עוכב בישראל והוא ימצא עם מלאי חומר לייצור עוד 5 אוניות שאף מדינה אינה חפצה בהן, מה שיצר לחץ מקומי של בעל המספנות ואף ראש העיר שרבורג לשחרר את הספינות. הדבר לא עזר למרות הכל, אך יצר אהדה מקומית לישראל, שכן זו סיפקה עבודה למספנה ומנעה סגירתה. אהדה זו סייעה בהמשך במילוט עצמו. לבסוף נתקבלה החלטה של ממשלת ישראל ומשרד הביטחון להמשיך בבנייה. התקווה שהנשיא ז'ורז' פומפידו שנבחר במקום שרל דה גול, ואשר לו היו קשרים עם משפחת רוטשילד, יבטל את האמברגו - נגזזה. חמש הספינות הנותרות מסך ההזמנה של 12 הספינות נותרו בנמל שרבורג ושהו בו במשך חודשים ארוכים, עם צוותים ישראלים עליהם, ללא יכולת חוקית להפליג. באותה עת עוכבו בצרפת גם 50 מטוסי מיראז' עבור חיל האוויר הישראלי שתמורתם שולמה במלואה. את אלה יזמה צרפת למכור ללוב. נוצר אפוא מצב מסובך שבו צרפת המשיכה לבנות את הספינות עבור חיל הים הישראלי, אך לא ניתן להוציאן. 7 האוניות שכבר הגיעו לארץ החלו באימונים ובהתחמשות אך המודעות לספינות הטיילים בידי האויב חייבה לקבל את יתרת הספינות בשרבורג, וזאת מתוך הצורך להגדלת הסד"כ, כך שיהיה אפשר לפצלו כנגד איומים מצפון ודרום. כשכל האפשרויות הדיפלומטיות מוצו ללא תוצאות, התחילה להתגבש בחיל הים ההכרה באפשרות הוצאת הספינות במבצע חשאי. מבצע זה היה בדרך ההונאה והתחבולה.

[המאמר המלא]

י"ז בטבת ה'ק"ג - נחתם **כתב יד מינכן**, כתב היד השלם היחיד של **התלמוד הבבלי** מכיוון שרבים מן החיבורים ביהדות, ובוודאי החשובים שבהם, נכתבו מאות שנים לפני המצאת הדפוס, ניתן להסתמך על כתבי יד שעברו בקהילות היהודיות כדי לשער את הנוסח המדויק של החיבור המקורי. כתבי היד המצויים בידינו היום נכתבו ברובם בימי הביניים, ולפיכך גם הם מאוחרים יחסית לזמן כתיבת החיבורים.

ספר התורה נכתב עד היום בכתב יד על קלף בצורת מגילה, ללא ניקוד וטעמים. נוסח המקרא, עם ניקוד, טעמים והערות מסורה, נכתב על גבי מצחפים (קודקסים) החל במאות ה-7-8 לערך. מבין כתבי יד אלה, המפורסם ביותר הוא **כתר ארם צובא**, שנכתב כנראה על ידי איש המסורה המפורסם אהרון בן אשר, והרמב"ם סמך עליו את ידיו. כתבי יד חשובים נוספים של המקרא הם כתב יד **לנינגרד**, שהוא כתב היד השלם העתיק ביותר של התנ"ך, כתב יד **קהיר** של הנביאים (שיוחס, כנראה בטעות, לאביו של אהרון בן אשר), וכתב יד **ששון**.

כתב היד החשוב ביותר של המשנה הוא כתב יד **קאופמן**, ולצדו כמה כתבי יד נוספים. כתב היד השלם היחיד לתלמוד שנמצא בידינו הוא כתב יד **מינכן**, ולצדו כתבי יד חלקיים נוספים, אך קדומים ומדויקים יותר. ככלל, לא נהגו לכתוב את התלמוד כולו בכתב יד אחד, אלא רק מסכתות בודדות. כתבי יד רבים של חיבורים יהודיים נמצאו בגניזת קהיר, והם מסייעים רבות לחקר תולדות הספרות היהודית ולשון חז"ל.

[מקור]

"לו עמי שמע לי ישראל בדרך יהלכו. כמעט אויביהם אכניע ועל צריהם אשיב ידי."

מתוך פרק התהלים [פ"א 14-15] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **חמישי** בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 16 ³⁰	(י-ם): 16 ¹⁴	(ת"א): 16 ²⁹	(חיפה): 16 ¹⁷
צאת השבת	(ב"ש): 17 ²⁹	(י-ם): 17 ²⁹	(ת"א): 17 ³¹	(חיפה): 17 ²⁸

יום נעים ושבת שלום ומבורך!

פרשת השבוע: "**ויחי**" [חזק] [בראשית מ"ז 28 - נ"א 26]

הדף מוקדש לפדיון נפשם של נעדרים וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה של **יעקב זאב בן נחמה** ו**יעל בת אסתר** בתוך שאר חולי ישראל

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה של **יעקב זאב בן נתמה** ו**יעל בת אסתר** בתוך שאר חולי ישראל